

ПРА СВЕТЛАЕ І РАДАСНАЕ Ё МАІМ ЖЫЦЦІ

Мяне завуць Арына, прозвішча – Глушакова. Гэта родавае прозвішча майго таты, Васіля Віктаравіча (17. 03. 1970 г. н), які нарадзіўся і вырас на Магілёўшчыне ў сям’і Глушакова Віктара Цімафеевіча (03. 12. 1930 г.н.) і Власавай Марыі Пятроўны (25. 11. 1933 г.н.). У таты два браты, Раман (07. 01. 1959 г.н.) і Іван (21. 07. 1968 г.н.), і дзве сястры, Зінаіда (07. 02. 1950 г.н.) і Антаніна (22.07. 1957 г.н.). Мая мама, Вераніка Мікалаеўна (03. 12. 1974 г.н.), мела дзявочае прозвішча Сіняк. Яе радзіма – вёска Клыпенка Барысаўскага раёна. Адсюль вядзецца род майго дзядулі, Мікалая Васільевіча Сіняка (15. 07. 1940 г.н.).

Акрамя мамы, у яго сям’і ёсць яшчэ тры дачкі, Антаніна (19. 04.1968 г.н.), Лілія (05. 10. 1969 г.н.) і Ірына (23. 03. 1972 г.н.), і сын Аляксандр (26.10. 1966 г.н.). Маю бабулю па маці звалі Ніна Сапронаўна (01. 01. 1944 г.н.), дзявочае прозвішча Сакавец. Яе не стала ў 2000 годзе. З таго часу наша невялікая сям’я – мама, тата, дзядуля і я – жыве ў дружбе і згодзе ў невялічкай, спакойнай і прыгожай Клыпенцы. Дзядуля – пенсіянер, але яшчэ моцны здароўем і вельмі працавіты. У нас вялікая гаспадарка: конь, карова, свінні, куры, гусі і нават трусцы. Таму пасля вучобы і работы ўсе заняты хатнімі справамі. Але, нягледзячы на такую занятасць, кожны вечар мы збіраемся разам, і нам заўсёды весела і цікава.

Мае бацькі – настаўнікі. Тата выкладае геаграфію, а мама з’яўляецца намеснікам дырэктара школы па выхаваўчай рабоце і выкладае фізічную культуру. Яны працуюць у Аздзяціцкай школе, а я кожны дзень езджу на вучобу ў Мётчанскую школу, дзе пачала вучыцца з першага класа і не магу ўявіць сябе ў іншай школе, у іншым калектыве. Таму і дабіраюся на вучобу на рэйсавым аўтобусе за 30 кіламетраў і такім жа чынам вяртаюся дамоў. Зараз я заканчваю 8 клас. У класе толькі шэсць вучняў, таму даводзіцца быць актыўнай на ўсіх уроках. Стараюся вучыцца добра, наведваю факультатывы і гурткі, удзельнічаю ў разнастайных мерапрыемствах. А яшчэ я вельмі люблю выконваць творчыя заданні па беларускай мове і літаратуры, асабліва тэма, што звязаны з гісторыяй роднага краю, з даследаваннем гісторыка-культурных з’яў. Мне падабаецца хадзіць да старых людзей, слухаць іх расказы, услухоўвацца ў іх гаворку, уяўляць тое, пра што яны апавядаюць.

У нашай вёсачцы ўсяго толькі 60 хат, трэцяя частка з іх ужо нежылыя. Але жывуць тут цікавыя людзі. Яны шмат чаго перажылі на сваім вяку, але не страцілі прагі да жыцця, да працы. Яны летам даглядаюць свае падворкі, агароды, сустракаюць унукаў з горада, зімой некаторыя ад’язджаюць у горад да дзяцей, а астатнія праводзяць у спакоі доўгія зімовыя вечары.

Яшчэ ў 5 класе я зацікавілася паходжаннем назвы нашай вёскі. І мой дзядуля Мікалай Васільевіч расказаў мне наступнае. Калісьці па нашай рацэ Бобр, якая ўпадае ў Бярэзіну, сплаўлялі лес, і перапраўшчыкі звярнулі ўвагу на прыгожую мясціну на беразе, дзе раслі ліпы. Прыпыніўшы свой шлях, яны пахадзілі па ліпавым лесе і вырашылі тут пасяліцца. Назвалі паселішча Ліпенкай. Першымі жыхарамі былі Монічы, потым далучыліся Дзівіны, а затым Паўлаўцы і Сінякі. Потым гэта назва змянілася на Кліпенку, таму што тут з’явілася кузня, дзе кляпалі коням падковы.

З цягам часу назва маёй любімай вёскі мянялася, і зараз яна завецца Клыпенка. Самым старэйшым жыхаром нашай вёскі з’яўляецца мая бабуля, стрыечная сястра дзядулі, Дзівіна Сафія Пятроўна. Ёй 90 год (нарадзілася 15 чэрвеня 1921 года). Нягледзячы на сталы ўзрост, гэта яшчэ маладая і прыгожая ў душы бабуля. Нялёгка выпрабаванні ляглі на яе плечы. Яна рана засталася ўдавой (муж загінуў на фронце), адна вырастала сына, спазнала і холад, і голад. Але нягоды не знішчылі ў ёй дабрыні і чалавечнасці. А яшчэ мяне вельмі здзіўляе яе светлы розум.

Памятаю, як у адзін з прыходаў я пачала расказаць бабулі пра міфічных духаў і істот, выявы якіх бачыла ў кнізе «Беларускі фальклор». Пытаюся ў яе, ці даводзілася ёй сустракацца з Дамавіком ці Лазнікам. А бабуля кажа, што ў маладосці было такое, што ў яе ў *налісадзе* (у агародчыку перад хатай) завёўся Кветкачорт. Казала, ніколі такога не было раней: яна *пасодзя* кветкі, а на другі дзень яны ўжо вырваныя ляжаць. І тады гаспадынька здагадалася, што гэта Кветкачорту не падабаюцца кветкі. Яна ўзяла ў суседкі іншую расаду, і ўсё супакоілася.

А ў хаце, дзе гаспадары не ўмеюць адзенне ў парадку трымаць, казалі бабуля, можа з’явіцца Святочны Злодзей. У буднія дні яго *не відно*, а вось у свята прачнуцца людзі ў хаце, давай на кірмаш збірацца, а знайсці нічога не могуць, нават тое, што ўвечары падрыхтавалі, усё пераблытана: то не там ляжыць, а то і зусім знікла невядома куды. І тут ужо адно *спасенне* – прыбраць у хаце і адзенне ад людскога вока схаваць.

Распытвала я ў бабулі і пра колішняе жыццё, пра працу і адпачынак вяскоўцаў. Запомніліся словы, якімі на Каляду звалі Мароза: «*Мароз, Мароз, хадзі к нам каўбасу есці! /Улетку не хадзі, дзяцей не студзі, / А то ратый¹ (араты) табе пугай вочы навывысцёбвае !*»

У маладосці бабуля часта ўдзельнічала ў хрэсьбінах. Так называецца абрад, які праводзіцца ў хаце, дзе толькі што пахрысцілі дзіця. Вазілі яго хрысціць у царкву. Людзі былі тады небагатыя, але вельмі вясёлыя і гасцінныя. Галоўнымі гасцямі на хрэсьбінах былі бабка, кум і кума, якіх садзілі на покуці (гэта

¹ *Ратый* па мясцоваму – тое, што і *араты* (Каментар — А.А. Абрамовіч).

месца пад абразамі). Калі садзіліся за стол, то спявалі такую велічальную песню бацькам дзіцяці: *«Дзякуй таму кавалю, а што здзелаў нам гульнію. /Ён і ручачак не хукаў, малаточкам не стукаў. /Без молату, без кувалда паглядзелі дзіця ладна».*

У канцы абеду прадавалі «бабіну кашу». Кашу з прасяных круп прыносілі ў гліняным гаршчкы, накрытым талеркай, а паўзверх яшчэ і сурвэткай ці белай хусцінкай. На талерку госці па чарзе складвалі грошы ці яйкі – выкуплялі кашу. Дары, сабраныя за яе, належалі бабцы-павітусе, але яна часцей за ўсё аддавала іх «малому на мыла». Пасля выкупу кашы кум адным ударам разбіваў гаршчок аб стол і з чарапкоў «карміў» гасцей. Частаваліся, затым выходзілі з-за стала, танцавалі, *пялі*. Жартавалі з бабкі, з кумоў, але на жарты ніхто не крыўдзіўся. Нагуляўшыся, садзілі бабку на санкі або на тачку і цягнулі ў краму, патрабавалі «выкуп». Па дарозе спявалі: *«Ой, запрагайце, ой, запрагайце /А дзвянцацаць сабак, а дзвянцацаць сабак, /А павязём мы, а павязём мы /А бабулю ў кабак, а бабулю ў кабак. /Наша бабуля, наша бабуля /А катацца любіць, а катацца любіць, /А яна нам, а яна нам /Гарэлачкі купіць, гарэлачкі купіць».*

Пасля гулянку госці разыходзіліся. Гаспадыня на развітанне дарыла хросным пірагі – «кумавікі».

Шмат цікавага і незвычайнага пачула я і ад сваіх блізкіх родзічаў. У мінулую зіму ў нас некалькі месяцаў жыла мая родная бабуля па тату, баба Маша. Адночы яна расказала мне такую гісторыю. У іх вёсцы, што на Магілёўшчыне, жыла жанчына. Пра яе казалі, што яна не чыстая душой, чараўніца. Калі да яе ні зойдзеш, а на стала збанок малака стаіць. А адкуль яму ўзяцца, калі ў хляве адзін бычок гадуецца? І вось адзін мужык, ідучы раніцай у стойла па каня, убачыў, як гоняць кароў на пашу, а баба гэта ідзе за чарадой, нешта шэпча сама сабе і цягне па траве посцілку. А мужык не доўга думаючы аброць конскую *пляхе* на траву і таксама цягне яе і шэпча: «Што табе, то і мне...». Прыгнаў каня. Павесіў аброць на цвік у сцяне, а з яе малако як пальцеца! Мужык давай посуд падстаўляць. Увесь запоўніў, а яно льецца і льецца ручком. Нечага рабіць, пабег да бабы, усё расказаў. Раззлавалася чараўніца, але пайшла на выручку. Пашаптала ля аброці – малако і спынілася. А яна кажа: «Яшчэ раз зробіш так – усё жыццё ў малацэ плаваць будзеш». І знік той мужык невядома куды.

Незабыўны след у душы пакінулі і расказы пра вайну. Я блізка да сэрца прымаю ўсё, што звязана з Вялікай Айчыннай вайной. Адночы пра вёску Гумны Бярэзінскага раёна паказвалі па тэлебачанні дакументальны фільм, а там жывуць нашы родзічы. Героямі фільма былі мясцовыя жыхары, якія перажылі жакі акупацыі, сталі ахвярамі мясцовага паліцая-зрадніка. Дзядуля нават пазнаў на экране сваю *радня*. А затым расказаў мне пра незвычайны дуб, які расце каля Гумнаў. Гэта гісторыя так мяне ўразіла, што я ператварыла аповяд у вершаваную легенду. Мой твор удзельнічаў у літаратурным конкурсе «Гімн лясны пяю Беларусі», а затым яго надрукавала «Краязнаўчая газета».

Я вельмі люблю творчыя заняткі па мове і літаратуры, бо на такіх уроках ёсць магчымасць даведацца, пра што разважаюць і пішуць мае аднакласнікі, парадавацца за іх. Ёсць магчымасць праявіць і свае здольнасці, падзяліцца з сябрамі сваімі думкамі, адчуць падтрымку настаўнікаў. Ёсць магчымасць сказаць пра тое, што хвалюе. Але прызнаюся, што мне больш падабаецца пісаць пра светлае і радаснае. Таму што ў размовах са старэйшымі я зразумела, што на свеце ёсць Дабро і Зло, але толькі ад чалавека самога залежыць, чаго будзе больш у яго жыцці. А кожны з нас павінен жадаць іншаму тое, што і сабе самому. Тады жыць будзе толькі ў радасць!